

F

nr. 61, 27 februarie 2023
Săptămânal de cultură

linea

OPTm

Andrei Velea se
plimbă pe malul
Dunării, ținând
în mână o carte.
Ce citești, l-am
întrebat eu, nu
citesc, Zenob,
a zis el, doar
îți fâlfâi pe sub
nas „a.normal”.

Zenob

LE are
NGE
YOU'RE
ange
FA
bo
UGL
WHE
YOU'
lone
MEN seem
d WHEN YOU'
WANTED
are uneven when you're do

Directori de număr: Ema Rădulescu & Ciprian Handru

Cărțile la timpul viitor

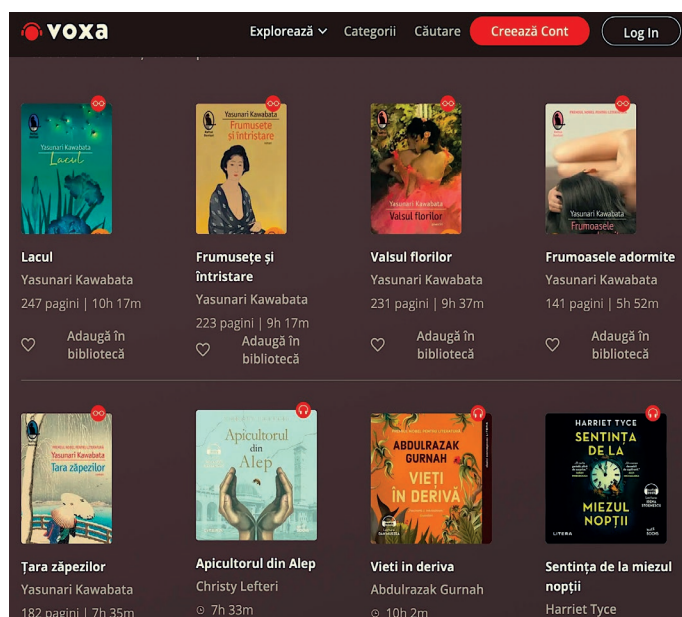
Ciprian Handru

Consider că în prezent nu se mai poate face abstracție de Internet și de funcțiile acestuia. Zilnic, pe străzi, în case, în magazine, în sălile de lectură etc., vedem oameni absorbiți de telefoanele mobile și de extensiile acestora, în special, de căștile audio. Iată cum, realitatea virtuală a devenit noul *statu-quo*. E bine, e rău? Sigur, opiniile sunt împărțite – de la cei care critică utilizarea nefastă a mediului online, la cei care încurajează și promovează „valorile” internetului și până la cei moderați în reacții.

În ceea ce privește mediul literar (cu toate implicațiile sale) și relația sa cu digitalizarea, cred că este un plus, întrucât, mai întâi, putem vorbi de un acces (i)mediat la sursele primare și/sau secundare. Apoi, prin digitalizare se oferă un orizont mai larg de vizibilitate literaturii. Iată, o promovare reușită se realizează în prezent (neapărat) și în online. Sigur, nu contest sau nu pun la îndoială valoarea tiparului, ci subliniez eficacitatea pe care o poate oferi simbioza dintre cele două procese. O carte tipărită are șanse mai mari să ajungă la un public numeros dacă beneficiază (și) de o variantă digitalizată: e-book, audiobook etc.

Tocmai despre ceea ce oferă o platformă de audiobook și e-book voi discuta în cele ce urmează.

Se știe că VOXA, prima platformă de audiobookuri și e-bookuri din România, a început

să producă primele audiobookuri în limba română la începutul anului 2020, nu întâmplător atunci, fiindcă ne amintim că în acea perioadă oamenii stăteau în case din cauza pandemiei.

La o simplă căutare pe site-ul oficial al platformei, descoperim gama complexă de categorii pe care VOXA o oferă: dezvoltare personală, business, rezumate, copii, divertisment și relaxare, cărți în limba engleză, romance, fantasy și SF, thriller și mister, literatură etc.

De subliniat că găsiți un subcapitol dedicat literaturii contemporane, cu volume de la toate editurile, citite de actori sau în lectura autorilor, cărți de ultimă oră, unele apărute recent, ca *Frumusețe*

și *înfrustare* de Yasunari Kawabata (Humanitas, 2022), *Istoria insulei* de Evgheni Vodolazkin (Humanitas, 2021), romanele lui de Abdulrazak Gurnah (Litera, 2022), *Cei care pleacă și cei ce rămân*. *Tetralogia napolitană* de Elena Ferrante (Pandora M), *Zuleika deschide ochii* de Guzel Iahina etc.

Literatura română este de asemenea bine reprezentată prin *Ciudățeniile amoroase* de Doina Ruști, *Sonata pentru acordeon* de Radu Aldulescu, *Maimuța carpatină* de Radu Paraschivescu, aproape toată opera lui Mircea Cărtărescu, *Femeia în roșu* de Nedelciu, Babeți, Mihăeș și multe altele.

Voxa funcționează cu mai multe studiouri, are regizori,

producători, editori și redactori etc. Actorii sunt dintre cei mai cunoscuți, între care Vlad Rădescu Ștefana Samfira, Cristina Cioran, Șerban Pavlu, Mihai Călin și mulți alții. Iată deci, discutăm și despre o profesie nouă pe piața muncii din România: naratorul de cărți în format audio.

„Un audiobook ia naștere în 45 de zile, explică Dan Vidrașcu, directorul VOXA, și cuprinde mai multe etape: alegerea naratorului, programarea sesiunilor de înregistrare, editarea materialului înregistrat (pentru a elimina pauzele, eventualele zgomote sau repetițiile naratorului), redactarea materialului editat (ascultarea înregistrării concomitent cu lectura cărții de către un editor pentru a identifica greșelile), corectarea materialului, editarea finală și masterizarea sunetului.” Dan Vidrașcu (preluare după Forbes).

Prin urmare, găsesc binevenită și benefică existența platformei VOXA, întrucât oferă o vizibilitate mai mare literaturii în marele „ocean” al Internetului. În plus, de apreciat că se naște o nouă industrie, implicând un număr tot mai mare de persoane, care pun în mișcare un mecanism atât de complex: actori, naratori, editori, regizori etc. Literatura pe internet, înțeleasă și analizată prin activitățile unor astfel de platforme, devine o paradigmă atât de cosmopolită în conținut și în formă. Tot acest proces poate fi definit și prin sintagma din titlu: *cărțile la timpul viitor*.

Flash

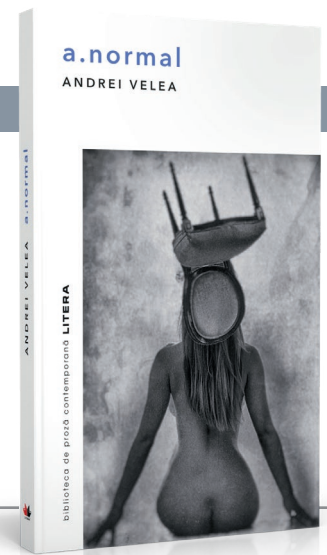
Andrei Velea

Am oprit într-o pizzerie la două, trei minute de locul cu pricina, așteptând-o pe Laura. Cum intra câte o femeie pe ușă, cum mă ridicam în picioare să fie clar că eu sunt cel care o așteaptă. N-a întârziat mult, rețeaua mergea ca unsă, ceas elvețian. Când o văd, mi-a fost clar că era româncă. O geacă cu petice de piele din Turcia

și egări mulați, cu puf galben pe ei, moda de la noi din acei ani. Dar frumoasă, Daniela, de am rămas mască. Înaltă, brunetă, cu ochi verzi, păr lung, ten perfect alb și subțire, așa cum îmi place mie, șnur, semafor! Un inger creștin în haine turcești, nu alta! Era cea mai frumoasă femeie pe care o văzusem de când eram în Italia. M-am topit efectiv.

Era de undeva de pe lângă Sibiu fata și avea vreo douăzeci și trei, douăzeci și patru de ani, pe acolo. Cum era hămesită de foame de pe drum, am stat la pizza, la bere și la cafea, apoi am întins-o la miezul nopții înapoi spre Seveso.

a.normal, LITERA, bpc, 2022

Despre Ciudățeniile amoroase din Bucureștiul fanariot

Andrei Simuț

S-a împlinit exact un an de când eram bucurios să primesc volumul Doinei Ruști, *Ciudățeniile amoroase din Bucureștiul fanariot* (Litera, 2022), mai ales că detaliile exterioare ale cărții erau deosebite. Bucuria s-a transformat în fascinație după ce am citit cartea (conținutul a fost cel puțin la fel de spectaculos ca și aspectul exterior...). La fel ca în cazul altor cărți semnate de ea (mă gândesc la *Manuscrisul fanariot*, reeditat în 2022), îndemnul este la recitare, ceea ce e semn că face parte dintr-o listă scurtă de cărți contemporane de valoare.

Spre deosebire de romanele trilogiei fanariote, deja clasice, *Ciudățeniile* complică lucrurile: avem parcă acces și la documentele care au inspirat-o, dar asistăm și la procesul fascinant de generare ad-hoc a poveștilor nespuse din golurile lăsate de arhive. E o vervă epică rară, care pare foarte naturală, dar e și atent lucrată, rodul unei selecții dure. Mereu impresia e că s-ar mai putea desface și alte istorii din scurtele povestiri. Aproape de necrezut că aceste povești se nasc

și din liste, din dări de seamă, din transcrieri de procese, aparent pe cauze lipsite de importanță.

Multe dintre aceste istorii se învârt în jurul decadelor 1792-1800, foarte densă în evenimente pe plan european, în contrast cu Declarația drepturilor omului și potrivitându-se de la distanță cu momentul căderii Revoluției franceze în nedreptate și violență (1792). Asistăm și aici, în acest București fascinant, la un

lung șir de nedreptăți (de exemplu: cei care iubesc cu adevărat sunt cel mai aspru pedepsiți), de căderi în robie, de rare eliberări, de convertiri la păcat (călugărul devenit bogat), de o mare densitate epică. De aceea și trebuie citite pe îndelete. Autoarea, cum am mai spus, nu dorește să le povestească pe deplin, lăsând spațiile de indeterminare să grăiască de la sine, invitând cititorul să le completeze.

Autoarea ne furnizează un fel de mașină a timpului (construită din texte) care ne absoarbe direct spre această epocă atât de diferită prin formele sale de viață/comportament uman/legi/organizare, oferindu-ne câteva puncte de legătură, traducând pe înțelesul nostru aceste diferențe sau similitudini (de exemplu, savuroasa comparație dintre bălciurile de atunci și mallurile de azi). Există și suficiente alte asemănări: pasiunea pentru obiecte de toate felurile, nestatornicia în amor, conflictul dintre generații, frivolitatea lor și a noastră, lipsa de compasiune, robirea față de dorințele materiale cu neglijarea celor spirituale, ba chiar pedeapsa pentru cei care mizează, chiar și pentru o clipă, pe delicia spiritului/sufletului.

Doina Ruști ne face să înțelegem această epocă îndepărtată cum niciun istoric sau arheolog nu o poate împlini.

Doina Ruști, *Ciudățeniile amoroase din Bucureștiul fanariot*, Editura Litera, 2022

Intermitențe

Daniela Luca

(fragment)

Adevăratele tragedii nu se pot prevedea sau preîntâmpina, e o lege a firii, doar omul nu acceptă aceste adevăruri, își spuse Alma cu o anume mahnire, chiar dacă limitările acestea îi erau cunoscute parcă dintotdeauna. Walter citea pe șezlong de vreo două ore continuu, abia respirând, Boussole, de Mathias Enard, cumpărase romanul, recent apărut, în primăvara trecută din Paris, când fuseseră într-un weekend prelungit, să ducă și copiii la Disney, că-i înnebuniseră de tot cu asta, întrebându-i de zeci de ori când vor merge și căutând

pe youtube continuu filmulețe de la Disney. Îl izbise pasajul acesta, pe care i-l arătase și Crinei, dar ea era prea molatecă de la arșiță și îi aruncă într-o doară:

— Las' că mi-l citești diseară, înainte de somn.

— OK, îi răspunse el morocănos că exact pasajul ăsta atât de răvășitor pentru el ea nu voia să-l audă atunci.

Exact în pasajul acesta era ceva ce-l definea de când se știa și pusese acolo un semn de carte, un fir de buruiănă găsit prin nisip. Din ziua aceea, Crina îl citea și recita de câteva ori pe zi. Ca pe o mantră. Negreșit. De patru ani. Negreșit. Încercând să descifreze

mesajul, ultimele cuvinte ale lui Walter către ea, cu o vinovăție amară că, în loc să-l asculte și să stea la povești cu el pe marginea sensurilor, ea alesese să rămână în toropeala și moleșala aia teribilă. Pasajul morții. Îl transcrisese pe o tăbliță, în camera ei de lucru, unde de atunci petrecea aproape toate zilele și nopțile, exceptând momentele cu copiii, în care trebuia să fie vie: „De ce sunt pornit împotriva lui Wagner în seara asta? Poate e influența busolei lui Beethoven, cea care arată estul. Wagner e zăhir, aparența, sinistrul Occident gol. El blochează răurile subterane. Wagner e un baraj, odată cu el părâul muzicii europene

și iese din matcă. Wagner închină totul. Distruge opera. O înecă. Opera totală devine totalitară. Ce ascunde el în sămbure? Totul. Iluzia Totului. Cântecul, muzica, poezia, teatrul, pictura cu decorurile noastre, corpurile cu actorii noștri și chiar natura cu Rinul și caii noștri...”

Textul integral în online

Maia Morgenstern: Dacă nu te alegeam eu

Luiza Negură

La căderea cortinei, Scena se întinde cu dezinvoltură, stinge ochii luminoși ai reflectoarelor, se scutură de recuzita inutilă și pornește din loc, pe urmele marilor creativi. Singurătatea îi repugnă, iar apropierea Maiei Morgenstern o bucură întotdeauna, făcând-o să se simtă parte a unui univers profund autentic, în care se împletesc cu o eleganță desăvârșită pasiunea pentru actul artistic nefalsificat și libertatea gândirii și a expresiei.

Aleg pentru săptămâna aceasta textul mării actrițe ca fiind din punctul meu de vedere, un exemplu de creativitate peste limite.

Creativ peste limită

Aveam 18 ani.
Am dansat și-am cântat, și-am
învățat din mers. Și-am plâns un pic.
Acum aștept pensia. Merit.

Iată textul, publicat pe pagina sa de Facebook:

„Am făcut stagiul în provincie. Așa era legea. Nu mi-a fost ușor. Nu pot zice că mi-a plăcut.

Câte trei săptămâni de „turnee” și deplasări prin toate satele

și catunele din țară, la țară. Sau împrejurimi. Case de cultură sătești. Sau grajduri. Era frig și zloată și noroi și apa prindea pojihiță de gheață în pahar.

Dar oamenii ne iubeau, cred. Copii mai ales: gălăgioși și

curajoși, ne luau în stăpânire fără complexe sau preliminarii: eram ai lor, le aparțineam, eram proprietatea lor. Își însușeau poveștile, costumele, măștile noastre, fără multe mofturi.

Mulți ani, ani mulți...

Acum aștept pensia. Merit.

Apoi la Teatrul Evreiesc de Stat, iar. Sau la Teatrul Național, sau... în deplasări cu Dacia, până la Baia Mare. Și înapoi. Și mâine la Suceava, după aia la Tulcea. Și Târgu Jiu, da, să-l leg cu Vâlcea. Râmnicu Vâlcea. După aia pot să dorm până târziu, că plecăm la Constanța, toooocmai la trei.

Acum aștept pensia. Merit.”

Piese ale anului 2022. FNT retrospectiv

Andreea Pălăcean

Printre spectacolele invitate la Festivalului Național de Teatru s-a regăsit și o adaptare a romanului lui Orhan Pamuk, *Zăpada*, în viziunea regizorului polonez Bartosz Szydlowski. Spectacolul a reprezentat o co-producție a teatrelor Łaźnia Nowa din Cracovia, Gdańsk Shakespeare Theatre și Studio Theatre Gallery din Varșovia și Stanisław Wyspiański Silesian Theatre din Katowice.

Narațiunea îl urmărește pe poetul Ka, revenit în orașul său natal, Kars, după mai mulți ani petrecuți în Germania. Motivul (oficial) pentru care se întoarce în Kars este înmormântarea mamei, (neoficial) însă, devine preocupat de suita de sinucideri care se produc aici. Blocat în Kars de o furtună de zăpadă, Ka își reconstruiește spațiul natal, se interesează de moartea subită a tinerelor fete și redescoperă forța poeziei în contextul constrângător al Revoluției pe cale să înceapă.

Spectacolul reușește să îmbine practica cinematografică cu cea a teatrului, publicul fiind introdus în lumea poetului Ka de o înregistrare

proiectată pe un *blackscreen*. Două personaje reliefează prin discuția lor câteva dintre mizele piesei, acroșând teme la zi: identitatea femeilor din islam, libertatea lor de a alege să poarte *hijab*, fără a fi constrânse să aleagă între educație, „libertate socială” sau credință ș.a. Discuția reușește să aducă în vizibil și problematica globalizării, a intrării influențelor occidentale (și liberale) într-un spațiu „constrâns” până atunci de cutume și tradiționalism.

Jocul scenic (în sens „tradițional”) începe după încheierea înregistrării, când Kadife (Aleksandra Przybył), îmbrăcată sumar, dar purtând *hijab*-ul, intră în scenă pe ritm de muzică *techno*. Dansul de deschidere înfățișat de Kadife (și reluat în mod obsesiv sub diferite variații de către celelalte personaje) va deveni treptat un adevărat simbol de forță și subversivitate, înfățișând în esență ce simt femeile când sunt nevoite să-și înlăture *hijabul*. Gestică poate fi redusă la un dans simbolic în care femeia își înlătură hainele, ridică mâinile în aer și apoi cade spasmodic la podea, de parcă ar fi împușcată de nenumărate ori.

Proiecțiile care însoțesc actorii pe scenă sunt editate folosind filtrele sepia și negativ, dând o mai mare forță și sobrietate colajelor de imagini. Spre exemplu, *zăpada*, motivul recurent și obsesia lui Ka, devine o ploaie de sânge (când este proiectată direct pe cortina scenei) sau de funingine. Fostul simbol al purității se maculează în urma conflictelor de interes, a revoluțiilor și a (sin)uciderilor produse în interiorul microcosmosului textual.

Forța adaptării după romanul lui Pamuk nu provine dintr-un experimentalism sau dintr-o nevoie de a șoca publicul, ci dintr-un simbolism fin, aproape imperceptibil, subliniat de corporalitatea actorilor. De pildă, personajul musulman care traversează scena purtând un covor de rugăciune sau tancul de jucărie care parcurge spațiul dramatic și „împușcă” audiența de două ori nu par să aibă o relevanță în economia textului. Însă, în adaptarea scenică, ele devin imagini de putere reală, vii, care înfățișează imaginea unui martir.

Inclusiv poezia lui Ka este creată și (re)prezentată sub forma

unei „nebunii”, căci în acea stare de zbcium interior (metamorfozată ulterior într-un conflict politic), corporalitatea și *facies*-ul devin cele mai bune (dacă nu singurele) modalități de exteriorizare.

Finalul este, de asemenea, revelator, înfățișându-le pe Kadife (fără *hijab*) și pe celelalte actrițe ca reprezentante ale feminității în islam. Ele repetă același dans (la care se adăugă și mișcări ce pot fi clasate între prosternare și renunțare la lupta pentru viață), însoțite de imaginile frontului (explozii, revolte), pe ritmul unei romanțe străine.

Deși nu putem susține că adaptarea regizorului Bartosz Szydlowski a fost una „safe”, spectacolul a reprezentat o lectură în profunzime a acțiunii și a climatului construit de Orhan Pamuk. În locul unei adaptări extrem de fidele și „neoriginale”, regizorul își extinde tehnica, îmbinând scriitura suprarealistă a lui Pamuk cu experimentalismul dat de proiecțiile cinematografice, de integrarea unor noi personaje, pentru a aduce în vizibil ceea ce ține de planul invizibil.

Pe urmele unei opere considerate pierdute

Liviu Szöke

Parcă pentru a confirma tendința tot mai vizibilă că operele aparținând literaturii speculative nu sunt deloc cantitate neglijabilă și nu ar trebui marginalizate sau chiar respinse pentru că n-ar fi serioase, iar cititorii și criticii serioși nu s-ar apleca asupra lor pentru c-ar fi inferioare, juriile premiilor internaționale importante nominalizează tot mai des și asemenea opere, oferindu-le chiar, în unele cazuri, premiul cel mare (cel mai recent caz este lista lungă, de zece cărți, a premiului Pen/Faulkner 2023, între care se află cinci opere aparținând literaturii speculative). Iar Editura Humanitas Fiction, prin excelenta colecție de literatură Raftul Denisei, nu se ferește deloc să le abordeze. Aici au apărut așadar opere de Kurt Vonnegut Jr. sau Colson Whitehead, de David Mitchell sau de Maja Lunde, ori de Francisc Miralles sau Yoko Ogawa ori Boualem Sansal, ca să-i numesc doar pe cei care-mi vin prima dată în minte, iar în anul de grație 2022, aproape de târgul Gaudeamus, iată și o magistrală operă semnată de Anthony Doerr, autorul

celebrului roman *Toată lumina pe care nu o putem vedea*.

Extrem de ambițiosul *Cetatea cucului din nori* (*Cloud Cuckoo Land*, în original), nominalizat, printre altele, la National Book Award și Dublin Literary Award, este de fapt o poveste alcătuită din trei fire narative care se petrec în trecutul îndepărtat, între anii 1439–1452, apoi 1453–1492, înainte, în timpul și după asediul orașului Constantinopol, în prezent, adică în 2020, într-o bibliotecă publică, și în viitorul nu foarte îndepărtat, dar într-unul în care omenirea a pornit deja spre stele și o mână de oameni de pe o navă spațială au misiunea de-a ajunge pe o altă planetă, dintr-un alt sistem solar, pentru a întemeia o colonie după ce viața pe Pământ a fost decimată.

Ce leagă personajele din aceste epoci atât de diferite? O operă aproape obscură, un manuscris din Grecia antică ce prezintă aventurile fantastice și foarte trase de păr, de fapt o parabolă despre cunoaștere și spiritul de aventură, dar și despre setea de cunoaștere care la unii nu este ostoită niciodată, ale unui personaj pe nume Eton.

El îi mână pe Omeir, un băiat ale cărui spirit de aventură și bună-tate îl poartă, în pofida defectului său din naștere, prin aventuri nebănuite și-l conduc din mijlocul munților, din sălbăticie tocmai până la porțile Constantinopolului și apoi dincolo de el, pe drumul înapoi spre casă, alături de ursită, dar și pe Anna, o cusătoreasă din Constantinopol nu deosebit de înzestrată la această meserie, dar cu o sete de cunoaștere formidabilă, ea fiind prima care scoate la lumină manuscrisul care-i va pune pe jar pe lingviști secole de-a rândul, numai că soarta îi va scoate în cale nu doar un asediu nimicitor, ci și pe Omeir, apoi, mai departe, pe Zeno și pe Konstance.

Zeno, în 2020, acum ajuns la o vârstă venerabilă, care a trecut și el prin aventuri formidabile, fiind orfan, chinuit de mic, prizonier de război, suferind din dragoste, trecând prin epoci diferite, dar cuprins de o pasiune nețărmurită pentru operele considerate imposibil de tradus, pasiune trezită de dragostea vieții sale și a cărei moștenire a jurat să o ducă mai departe traducând opera lui Antoniu Diogene, cel care a descris aventurile

lui Eton. Zeno, care apără cu prețul vieții sale niște copii care puneau în scenă tocmai piesa cu Eton, la etajul bibliotecii, în timp ce, la parter, un fanatic ale cărui aventuri nu sunt nici ele uitate de către autor într-un excelent studiu de caz despre cum poate lua naștere un fanatic plecând de la neînțelegerea unor mesaje cam dubioase, grefată pe o viață plină de lipsuri, o afecțiune din copilărie și lipsa empatiei din partea celor din jur, plănuiește să detoneze o bombă.

Textul integral în online

Anthony Doerr, *Cetatea cucului din nori*, Editura Humanitas Fiction, 2022, trad. Iulia Gorzo

Premiile Ficțiunea: EXIL – un manifest

Dorian Dron

Anul 2022 a fost anul regăsirilor culturale și al descoperirilor de noi artiști. Cu siguranță ar fi o listă consistentă de oameni care se pun pe ei în paranteză pentru a oferi lumii bucăți din esența lor, dar eu am

decis să mă opresc la unul. Scriam în numărul 143 al revistei *Ficțiunea OPTm* despre piesa de teatru EXIL, în regia Alexandrei Badea și nu mi-am schimbat părerea între timp. Consider EXIL un manifest pentru vindecarea noastră ca

popor, un urlet pentru găsirea și rezolvarea traumei pe care, în fond, nici nu știm că o avem. Alexandra Badea a reușit să radiografeze un popor ce nu știe că mai există și o altă soluție pentru oprirea unor manifestări care nu ne aparțin și că durerea se poate opri, dacă reușim să săpăm îndeajuns în trecutul transgenerațional.

O piesă de teatru în care limbajul natural ne poartă pe străzile din România, într-o naturalețe dorită de un spectator al TNB-ului, în care Alexandra Badea ne invită la o sesiune de terapie, cu

deschidere către noi înșine. Aprețiez scriitura, îmbinarea dintre Arte, teatru și film, cu accent pe profesionalism, limpezimea în idei și modul în care a reușit să ne transmită mesajul. Piesa EXIL este o piesă care se simte și doare al naibii de tare.

De aceea eu o să fac o propunere dublă: piesa EXIL ca fiind **Cea mai bună piesă de teatru contemporană scrisă de un regizor român** și pe Alexandra Badea ca fiind **Cel mai inspirat regizor de teatru al anului 2022** pentru piesa EXIL.

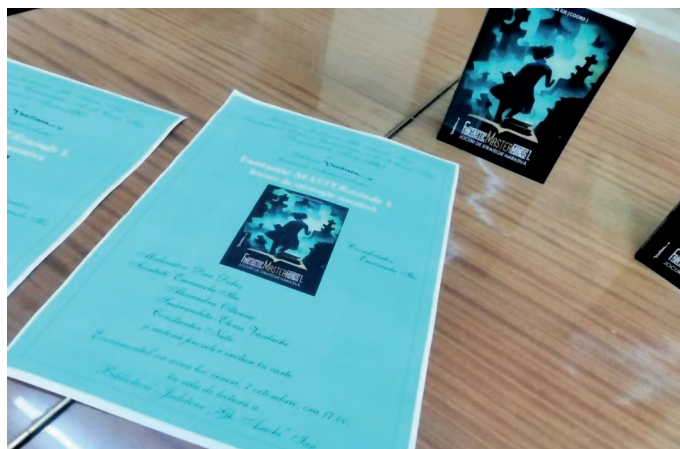
Fantastic MASTERminds. Un volum multidimensional

Smărăndița-Elena Vasilachi

Una dintre cele mai fragede și interesante apariții autumnale din 2022 (Editura Vasiliana, 98) este cea a volumului colectiv de proză scurtă Fantastic MASTERminds (I), prefăcut de cea care l-a coordonat afectiv și editorial, Conf. univ. dr. Emanuela Ilie și care, de data acesta, este prezentă nu doar în litera paratextului, ci chiar în miezul livresc-pulsat al cărții cu două microproze.

Dincolo de emoția citirii unor texte cât se poate de tinere, volumul m-a pus într-o situație cel puțin intimă și dezvelitoare. De ce? Pentru că m-am simțit, pe de o parte, coparticipant, pe de altă parte, martor la niște scene/secvențe din happening-uri avangardiste – acele experimente artistice menite să abolească granița fizică dintre creație și viață, respectiv dintre creator și public –, ținându-mă într-un continuu suspans și, totodată, inducându-mi starea de oblovism fără urmă de nuanță peiorativă.

Forma ingenioasă a prozei scurte, extrem de pliabilă și avantajoasă cititorului arondat secolului în care totul se face *à la grande vitesse*, încurajează nu doar lecturarea facilă și ritmată a volumului, ci și

încapsularea misterului, a umbrei, a bizarului învelit sub diverse cochilii ontologice. Astfel, prozele tuturor acestor autori tineri, plini de fervoarea pulsului creator și a unei viziuni a intervalului care, așa cum spunea și Tzvetan Todorov, reprezintă grila ideală prin care i se face loc fantasticului, descoperă alternative multidimensionale la universul plat, mecanizat după principiul cauză-efect.

Fie că este vorba despre prezențele vampirice sau demonice construite din imaginația oamenilor sau ale unor elevi de la seminarul teologic – cum e *Rugăciunea din noapte* a lui Andrei Stoleru – care-și execută pedeapsa pentru

neascultare, fie că ne plimbăm prin dantelele temporale ale veacului XX, plin de mister, vrăjitorie și chiromanție – cazul *Paginilor de jurnal* ale Mădălinei Chirica –, cadrele tematice ale volumului mențin o aură care nu se lasă demistificată. De asemenea, jocul identitate-alteritate își schimbă natura polarizantă, devenind un joc cu miză unilaterală, ca în *Oglinda*, de Cristina-Claudia Ciobotaru: „Seara, mi-am scos ochii mei câprui, mi-am smuls inima mea tânără, mi-am tăiat gura mea plină de cuvinte de dragoste și i le-am dat ei. Când, cu ultimele puteri, am întrebat-o cine e, mi-a răspuns victoriosă: Eu sunt

cea care a fost și cea care va fi. Eu sunt cea pe care nu o accepți, Eu sunt cea rănită și plină de venin. Eu sunt cea părăsită de destin... EU SUNT TU!“.

Problematica timpului este valorizată în textele autorilor care, în cele mai multe cazuri, aleg să-și pună în valoare imaginația prin intermediul opțiunilor pentru un cadru temporal frânt, secant, ba chiar devenit el însuși obiectul unui tablou realizat în maniera *trompe-l'oeil*. Timpul-copil, timpul-bătrân, timpul-vis, ca cel din *Peștanul lui Mileț* – „Pentru majoritatea femeilor din sat, propoziția *am avut un vis* aducea ceva din fascinația și groaza unei operații pe cord deschis: ascultarea visului presupunea să privești adânc în inima omului, să legi între ele detalii, să pui cap la cap imagini, amintiri și lucruri care se știu.“ – reprezintă doar câteva dintre metamorfozele timpului survenite în urma trecerii prin mijlocul îngust al clepsidrei.

Textul integral în online

Fantastic MASTERminds 1
– *Jocuri de strategie narativă*,
coordonat de conf. univ.
dr. Emanuela Ilie, Editura
Vasiliana, 98, 2022

Reminiscență

Gust de cafea și un iPad pe masă. Imaginea perfectă a zilelor solitare în care prezența altora e binevenită.

Murmurul de voci, zgomoitul produs de mașinăria de cafea și ciocnirea ușoară a paharelor la atingere trezește în mine dorul după bucuriile simple, după dorința de a privi viața stând într-o încăpăre în forfotă, de a ieși din cochilia confortabilă a solitudinii.

Muzica instrumentală din fundal cu notele ei nostalgice îmi

amintește de momentele demult lăsate în trecut, dar trezite de o reminiscență palidă; de dragostea ce odată mă făcea să tresar de emoție, să visez, să cânt, dar care a lăsat frânturi dureroase după ce s-a stins. S-a stins nu de bună voie, căci niciodată nu aș fi renunțat la ea, ci din neglijență, compromisuri și egoism. Din lipsa de iubire, iubirea adevărată așa cum e ea descrisă în 1 Corinteni 13.

Un îndemn scris pe câteva board-uri din interiorul cafenelei:

„Bucurați-vă întotdeauna“ – de ce a fost, ce este și va fi.

Clienți cunoscuți care dau „bună ziua“ la intrare și imediat

Denisa Stanciu

sunt recunoscuți și primiți cu zâmbet larg, la o vorbă cu barista, ca între prieteni.

Stau pe scaunul rece de la perete și privesc pe fereastră la trecătorii înfrigurați, care își așteaptă rândul să intre în cafenea plină. Iar eu, când scriu, când beau din latte-ul cald, încercând să las să se imprime în mine acea senzație de viață clocotindă, ființa-mi încă cuprinsă de prima melodie, care mi-a adus aminte de acea iubire.

Rochia roșie

Petrică Nechita

Budapesta, în prezent.

„Pictorul a pus toată pasiunea pentru femeia iubită în această pânză. În culori și forme descoperim dragoste pentru pictură și devotament pentru jumătatea devenită model. A făcut-o nemuritoare, a protejat-o, a îmbrățișat în cele din urmă cel mai mare sacrificiu. Și-a dat viața pentru a-și salva soția și pânza, devenite una și...”

Așa sună o parte din textul imprimat pe o placă dreptunghiulară argintie, prinsă de perețele îmbrăcat în postav verde din Galeria de Pictură a Castelului Buda. În dreptul înscrisului care e reprodus în fel și chip pe rețelele de socializare, găsim pânza denumită *Femeie cu Rochia roșie*.

— Totul s-a petrecut într-o casă mizeră de pe malul Dunării, lângă Podul cu Lanțuri, în partea orașului numită Pesta, povestesc ghizii în franceză, engleză, în germană, chineză, japoneză, în portugheză europeană și braziliană și, desigur, în maghiară.

— Sărăcit până la limita supraviețuirii și dincolo de ea, invadat de șobolani, pictorul a apărut tabloul cu propriul trup, declamă ghizii ca de la o tribună, acoperindu-se unii pe alții.

Tabloul la care fac referire este o pictură realizată într-o manieră clasică ce nu aduce vreo noutate în pictură. O punere în scenă care poate fi întâlnită și în alte epoci, expusă în mai toate muzeele și pinacotecile. Însă privirile sunt atrase, chit că subiectul e banal și compoziția – oarecare. Nu e vorba doar de poveștile țesute în jurul acestui tablou. Dacă-l privești atent pentru o perioadă suficientă, descoperi că celelalte două picturi care-l încadrează par să se depărteze. Așa cum se spune că Gioconda te privește direct în ochi din orice poziție ai admira tabloul, și în acest caz, *Femeie cu Rochia roșie* pare să exercite un magnetism invers asupra celorlalte pânze. Le îndepărtează, plasându-se în centrul reținei, ocupând mintea, obsedând gândurile celor care o privesc.

Intensitatea culorilor poate fi o explicație. Roșul ca sângele, roșul care hipnotizează. Rochia, cu majusculă. Sau poate mâna sigură a pictorului, pensula sa care n-a tremurat, ci a trasat totul cu precizia arhitectului care-și vede edificiul gata împlinit.

— E ca și cum te aștepti să vezi soarele răsărind în pânză ori vreo floare deschizându-și petalele, comentează cineva.

— Nu ne-arată nimic din Budapesta sau cum s-o fi numit în 1800... și ceva, da' zici că decorul ăsta simplu o să se dea la o parte și-o să vedem orașul, oamenii o să mișune care încotro, negustori, zarzavagii, căruțași...

— E despre iubire, doar despre iubirea adevărată, sare un altul, pe un ton care te-ndeamnă să-l contrazici, doar ca să-ți arate cât de tare greșești.

Deși analiza e deschisă, totul s-ar putea reduce chiar și la atitudinea femeii. E mai mult decât mândria de a purta o rochie roșie – și ce Rochie!, una demnă de o aristocrată la cele mai alese ocazii. Frumusețea modelului e scoasă din discuție. Poate doar atitudinea ei s-o plaseze în centrul atâtor discuții. Sau, mai degrabă, pasiunea care țâșnește din ființa ei. Nu din ochi sau din postura banală. Ea însăși pare gata să înflorească, chiar dacă explicația aceasta eludează metodele clasice ale criticii.

Ori, poate că unii specialiști în artă au dreptate și poveștile din jurul istoriei acestui tablou face toți banii.

Anii 1850. Pesta – înainte de unirea cu orașele Buda și Obuda, dar după ce mallurile Dunării au fost legate de primul pod din zonă – Podul cu Lanțuri.

Cu neasemuită grijă, ca la un ritual misterios, degetele subțiri și lunguiețe rulau ciorapii de culoarea mierii. Îi coborî sub genunchii care păreau simple paranteze pe picioarele albe, apoi ridică fiecare talpă de pe podeaua din lemn și îi scoase cu maximă atenție. Materialul era delicat, produsul scump, așa că toată această grijă era justificată. Îi așeză pe un scaun, în dreptul ferestrei, apoi făcu același lucru și cu lenjeria intimă. Chiloții erau groși, aspri, și-i acopereau inclusiv buricul atunci când îi purta.

Acum era goală și pășea delicat, o femeie ușor de cuprins într-o privire, așa că zgomotul făcut de dușumeaua șubredă, scârțâitoare, putea părea doar o închipuire. Parcă trecea o umbră abia întrupată. Avea trupul lăptos și părul de culoarea piersicilor coapte, un galben plin de lumini și umbre. Firavă cu totul, aveai impresia că se pierde în interiorul cenușiu al locuinței.

Continuarea în online

Autoportret

Andreea Stahie

Tu ce ai pune în cutia pe care nu vrei să o vadă nimeni?

Un pix și-o foaie, un ruj roșu sângieru, pentagrame de metal, butoane de la tastatură și sămburi de cireșe peste un iepuraș de pluș.

Aș adăuga o trusă de farduri colorate, lângă un Versace Vanitas neînceput, între un CD cu Rotting Christ și Subcarpați, un cidru de mere și câteva poze, într-un plic negru pe care scrie cu verde: *Those who break the rules are scum. But those who abandon their friends are worse than scum.*

FNT retrospectiv

Alina Grau

Un spectacol de dans conceptual, prezent anul trecut la Festivalului Național de Teatru, „Înainte de sfârșitul ...(lumii)“, a examinat colapsul lumii noastre într-o manieră revelatoare.

După pandemie, după crizele prezentului și pericolul climatic, sfârșitul pare mai aproape, iar Iva Sveshtarova și Willy Prager, folosind dramaturgia croatei Ivana Ivkovic, își proiectează corpurile performative în dioramele 3D ale unei apocalipse anunțate și identificabile. Ne recunoaștem fricile în această cultură a extincției; vremea de pe urmă, în care florile sunt toxice și e întuneric, devine, iată, un orizont al posibilului.

Însă un performer ne asigură că e doar o exagerare, că vorbește frica din noi, că nimic nu se va întâmpla, că vom fi cu toții „ok“, adică în siguranță.

Teoria conform căreia dispariția umanității este o evidență, dar și fascinația față de această cultură a apocalipsei, cu toate consecințele și riscurile ei, sunt obiect de studiu în acest performance, într-o

abordare realist-optimistă, ca o reconfigurare postumanistă de materialități și discursivități.

„Uneori suntem monștri, cu membre foarte ciudate, alteori suntem îmbrăcați festiv strigând cu liniște și umplând cerul de baloane. În orice caz, alăturați-vă nouă în această sărbătoare ciudată! Credeți-ne, viitorul se va sfârși (... într-o zi)!“.

Reprezentarea haosului, inspirată de cultura conspirațiilor pop, pe muzica lui Emilian Gatsov/Elbi, e preluată și de corpurile 3D

în miniatură, în cadru de plastic, stabile și fixe în fața scenei. Toate sunt copii ale corpurilor performențelor, metafore ale insignifianței, instabilității omului în contextul existenței la marginea unui univers infinit, permanent dinamic și primejdios.

„— Au început să cadă păsările din cer?

— Nu, dar vor începe în curând.“

Toate aceste momente pline de semne care anunță extincția, ne fac atenți nu doar la „lucruri“, la

practicile cauzale ale instabilității umanului, ele încercă să reconfigureze o înțelegere mai profundă a unei noi forme de existență, un viitor al reflecției și al redescoperirii.

Un performer pune întrebarea: „Chiar vrei să trăiești veșnic?“, în timp ce alții își arhivează stările de șoc – calm, plictiseală, formalități, flirt, dezgust – sau simulează un act de cruzime, o crimă care devine nesemnificativă în economia sfârșitului.

În fața primejdiilor, teatrul e un loc în care ne putem explora fricile, pentru a le privi în față, iar corpurile din „Înainte de sfârșitul ...(lumii)“ încearcă o recuperare a echilibrului umanității noastre, o transformare a istoriei care poate preceda extincția.

„Înainte de sfârșitul ...(lumii)“

Conceptul și realizarea: Iva Sveshtarova și Willy Prager
Dramaturgia: Ivana Ivkovic
Muzica: Emilian Gatsov/Elbi
Producător: Brain Store Project
În parteneriat cu DNK: Space for Contemporary Dance and Performance (Bulgaria)

Nașterea unei națiuni

Daniel Antohe

După ce am întors ultima filă a noului roman al lui Orhan Pamuk, am căutat pe Google insula pe care se petrece acțiunea – cum era posibil să nu fi auzit niciodată de o insulă-națiune aflată în Mediterana de Est, undeva între Creta și Cipru? Ei bine, insula respectivă, cu numele de „Mingheria“, nu există decât în paginile noului op al scriitorului turc.

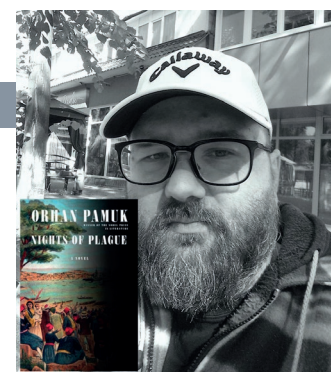
Roman istoric – fie el și al unei istorii ficționale –, „Nopti de ciună“ este un text care înglobează o intrigă polițistă, alături de elemente autoreflexive, imersiunea fiind garantată de harul de scriitor al lui Pamuk.

Povestea începe în 1901, odată cu izbucnirea unei epidemii de ciună bubonică pe insula Mingheria, teritoriu otoman și microcosmos al „bolnavului Europei“ (cum era numit Imperiul în decădere de presa vremii): pe insulă locuiesc musulmani turci alături de greci ortodocși și occidentali. După izbucnirea epidemiei, Sultanul îl trimite pe inspectorul-șef al sănătății publice, Bonkowski Pașa, pe insulă. Cineva îl ucide pe inspector și, în siajul lui, cel care va lupta cu ciuna și cu intrigile politice de pe insulă va fi Prințul Consort Nury Bei. Acesta sosește pe insulă alături de soția lui, Prințesa Pakize,

pe ale cărei scrisori trimise surorii ei din Istanbul se bazează întreaga narațiune.

Romanul lui Pamuk are personaje, intrigă și decor, toate elementele unui roman clasic; din când în când, autorul postmodern ne aduce aminte că este vorba de ficțiune.

Până la urmă, insularii își vor declara independența față de Istanbul, trecând prin episoade de conflict etnic și religios (toate pe fondul ciunei care răpune din ce în ce mai mulți mingherieni). Se simte plăcerea lui Pamuk de a chestiona câteva aspecte importante, în timp ce scornește intrigi politice, asasinat, confruntări

armate și revoluții: ce este naționalismul (pe atunci, motivația eroilor-patrioți, astăzi o chestiune asociată mai degrabă extremei drepte) și ce înseamnă o națiune?

Continuarea în online

Orhan Pamuk, *Nights of Plague*, Editura Knopf, 2022

the london notebook (III)

David Topală

£9,50 – atît costă azi o oră din viața mea. știi că ai un job prost când ești plătit cu ora, când – mai mult decât orice – ți se cere timp

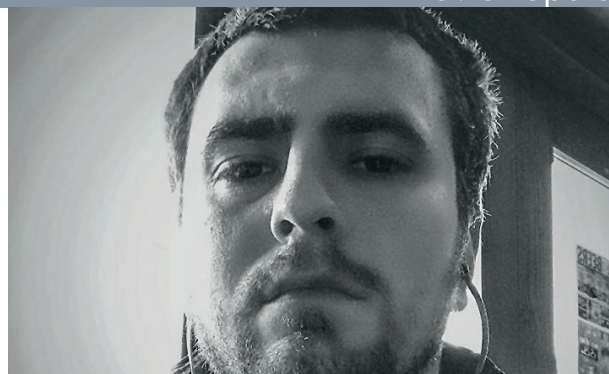
acum un an, eram patru generații în viață. două bunici & două stră-. ne lăudam de-o căruță de ani că imediat ce vom face copii, vom fi cinci generații în viață. de azi, mai avem doar părinții + un bunic. spuma a secat. enunțul s-a agramat. cuvântul s-a tocit. orice sursă de plăcere o căutam nu din hedonism, ci din disperarea de a reconstitui poate ceva. bani & timp. bani & timp. bani & timp. cosmosul redus la cenușă. soarele, flenduri. noaptea, scurtă. simularea, virusată.

timpul liber pe care-l am într-o săptămână echivalează cu rândurile scrise aici

universul încă e un loc ok pentru simplul fapt că mai pot scrie o frază coerentă într-un carnet ca asta într-o săptămână ca asta. să cobor într-un sanctuar subcosmic în care să respir fără sânge în creier & plămâni. unde aerul se simte altfel, cerul e mereu negru, iar organele nu cedează

fumatul m-a transformat din lup în câine

dumnezeu, primul frankenstein, nu a putut să descâlcească mormanul kilometric de cabluri încolăcite în magazie, așa că le-a aruncat neglijent în jurul structurii solide a sistemului osos & le-a alimentat cu cel mai slab & vulnerabil alimentator energetic la îndemână. un treacă-meargă demiurgic, prometeic. poate o ține câțiva ani... el a fost primul care să ne cânte long live & mulți ani

trăiască – cu degetele încrucișate, cu unghiile mușcate & făcându-și profetic cruce

noaptea & cele ce i-au urmat în care am decis să mă las de alcool & fumat & să lucrez la sistemul cardio-vascular. mi-am simțit mai tare ca niciodată inima &, odată cu ea, tot tăvălugul vaselor de sânge șiroind năvală, pe artere & autostrăzi de zeci de kilometri lungime încolăcindu-se prin corpul meu.

pentru prima oară am realizat că nu-s decât un organ care se chinuie în fiecare secundă să funcționeze & că m-aș dezintegra definitiv în momentul în care jucăria aia biologică minusculă ar înceta să mai funcționeze. terifiant a fost și gândul [optimist, de altfel] că bomba aia cu ceas din stern, destinată numai mie, o pot transforma într-o armă pe care s-o [re]condiționez & să o folosesc pentru propria bunăstare. devenire. expansiune.

Călătorie în jurul corpului

Miruna Vasiliță

Își luase obiceiul de a-și privi mâinile încă de când era mică. O fascinau, parcă aveau o voință proprie. Îi plăcea să observe și mâinile celorlalți. Oamenii vorbeau cu mâinile, se deschideau către lume sau se închideau în sine, primeau sau ofereau. Nicio altă parte a corpului uman nu i se părea la fel de expresivă, cu excepția ochilor, iar ochii erau domeniul fratelui ei. Îi plăcuse să picteze și îi realizase portretul chiar înainte să plece. Era reușit și toată familia îl lăudase, dar pe ea nu o interesau decât mâinile. Simțea că plesnește de nerăbdare tot așteptând ca el să își termine lucrarea și să îi permită să o vadă. Știa că înainte de toate ea avea să se uite la modul în care îi redase mâinile. Ele erau esența ei, ce avea ea mai de preț, iar el înțelegea asta prea bine, așa că nu o dezamăgise.

Când momentul veni, iar portretul fu dezvelit pentru prima

oară în fața ei, o surprinse. Nu o reprezenta deloc în postura în care pozase, așezată pe un fotoliu, lângă fereastra din salon, cu mâinile în poală ca niște păsări pregătite să-și ia zborul oricând. În schimb, el o pictase pe un fundal verde închis, cu câteva degradeuri, sprijinindu-și coatele pe un pervaz invizibil și ținându-și capul în

mâini. Părul castaniu, lung, îi era ca o coamă, ochii căprui, larg deschiși și luminoși, iar gura întredeschisă compunea un zâmbet abia perceptibil. Toată ființa ei părea a fi în expectativă, în special mâinile. Îi conțineau capul plin de visuri și idei ca un receptacul, ca un leagăn, așteptând doar ca ea să imagineze o nouă fantezie căreia să-i

dea viață. Era perfect, era ea și se înțeleseseră fără cuvinte, ea privind înmărmurită tabloul, iar el citindu-și reușita în ochii ei.

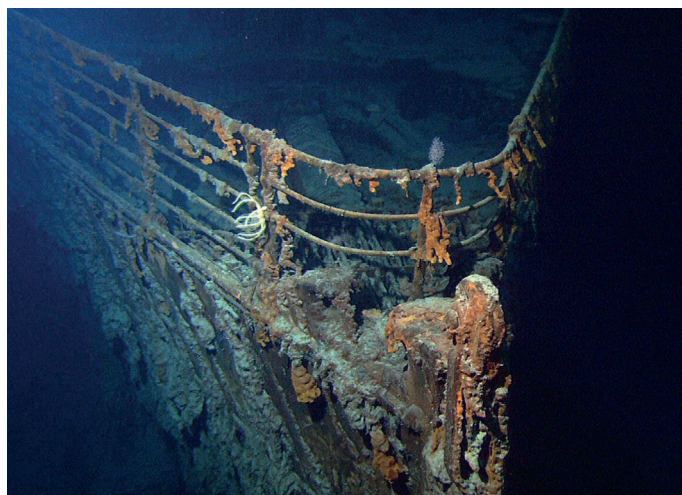
Un val de tristețe îi aduse un nod în gât și zeci de ace minuscule în ochi. Trecuseră cinci ani de când fratele ei plecase de acasă și nu se mai întorsese. Pornise în marș alături de camarazii lui, iar Războiul cel Mare îi înghițise pe toți. Se spunea că la Mărășești pieriseră cei mai mulți soldați români. Se număra și el printre ei, iar uneori, când închidea ochii, îl vedea zăcând pe câmp, plin de praf și sânge. Ca acum. Era mai mult decât putea suporta, așa că își privi mâinile, erau consolarea ei, arta ei. Studiase sculptura, dar fu nevoită să întrerupă totul. Lumea întreagă se opri în loc, respirând numai acea suferință ce se reînnoia cu fiecare veste venită de pe front.

Textul integral în online

Titanic 25-111: Povestea unui fenomen cultural

Andrei Bulboacă

După două decenii, îmi amintesc încă aievea, de parcă s-ar fi întâmplat acum câteva minute, seara de 6 decembrie 2002. Copil de 8 ani fiind, mă bucuram în casa bunicii mele de cadourile primite de Sf. Nicolae, fără a bănuî că urma să mai primesc un dar. Un cadou care mă va călăuzi în viață, mă va fascina și îmi va ghida pașii spre tot ce înseamnă lumea artelor. Promisem un calculator de jucărie cu un radio, și bunicul meu fiind profesor, îmi plăcea să fac socoteli și să mă joc de-a predatul, muștrând elevii imaginari că foloseau și ei calculatoarele la calcule. Deh! Eu aveam voie, doar eram la catedră. Seara aveam un obicei să ne așezăm la televizor cu toții și să ne uităm ori la filme ori la emisiuni. Pentru că atunci aveai ce vedea la TV. Deși aveam din ce alege, am hotărât să ne uităm la un film pe Antena 1. Se difuza *Titanic*! Acela a fost momentul când am făcut prima oară cunoștință cu povestea pachetului scufundat în 1912. La acel moment era prea mult pentru mine, așa că am renunțat pe la jumătatea peliculei, însă de atunci am început să fiu fascinat de lumea cinematografului. Întrebam obsesiv cum s-a filmat, cum de au reușit oamenii aceia să stea în apele înghețate, cum s-au realizat toate scenele respective. În 2002 nu existau atâtea informații ca acum, iar unui puști cine ar fi stat să-i explice toate detaliile. Am început să mă uit la multe

filme și să încep să descopăr singur secretele din spatele unor acte artistice. Și an după an, am rămas cu povestea Titanicului în suflet, fascinându-mă nu doar pelicula propriu-zisă, cât și povestea reală a vasului. Pentru că fiecare din cei 2200 de pasageri a avut o poveste. Și o viață!

Scufundarea Titanicului nu a fost doar una dintre cele mai mari tragedii maritime pe timp de pace, ci a creat și un adevărat simbolism. De la gesturile pline de curaj ale lui Molly Brown până la poveștile celor mai bogați oameni ai planetei ce se aflau la clasa I, dintre care îi amintim pe Benjamin Guggenheim, soții Isidor și Ida Strauss sau cel mai bogat om al Americii de la vremea respectivă, John Jacob Astor IV, toți au contribuit la mitul vasului de nescufundat. Însăși dictonul acesta susținut de membrii echipajului că nici Dumnezeu nu ar putea scufunda vasul a dus la alimentarea mitului. Iar lecția pe care o învățăm este că, în fața naturii, omul este neputincios. În documentele anchetei și în numeroasele documentare ce au analizat evenimentele petrecute în noaptea de 14-15 aprilie 1912, putem observa că au fost o serie de factori și coincidențe, aparent minore, care au dus la tragedia finală. Clasele erau extrem

de segregate, iar cei de la clasa a III-a au avut cele mai mici șanse de supraviețuire. Chiar dacă tehnologia de pe vas era de ultimă oră, iar normele de siguranță fuseseră testate dinainte, tot nu s-au instalat suficiente bărci de salvare și au fost ignorate anumite reguli și finisări. Ușor, ușor, poveștile au început să iasă la iveală, iar o readucere în discuție a Titanicului a fost odată cu lansarea filmului *A Night to Remember*, regizat de către Roy Ward Baker în anul 1958. Trebuie să ținem cont și de faptul că până la descoperirea epavei de către Robert Ballard, în 1985, oamenii aveau impresia că totul este o poveste ficțională, o utopie, neavând ceva concret la care să se raporteze. Supraviețuitorii se stingeau din cauza vârstei, unii dintre ei refuzau să vorbească, prin urmare vasul de nescufundat, plin de bogății, era un izvor nescut de povești și legende. De-a lungul istoriei, ni s-a demonstrat că poveștile fascinează oamenii, iar dacă acestea se mai termină și tragic, cu atât mai mult curiozitatea crește. Așadar, pelicula din 1997 nu a făcut decât să activeze și să dea forma unei povești care deja se dezvoltase, mai ales că începuseră să apară cărți, mărturii și chiar expediții. Laureat cu 11 premii Oscar și având și o poveste de dragoste în spate, cu doi actori

tineri și cu atractivitate la public, nu este de mirare că *Titanic*ul a început să fascineze din ce în ce mai mult, devenind unul dintre filmele clasice ale cinematografului mondiale.

Cu ocazia aniversării de 25 de ani a filmului *Titanic* și a relansării acestuia în cinematografe, povestea adevărată a vasului va reveni din nou în atenție, pentru mai tinerele generații. Iar dacă v-a plăcut articolul, în aprilie, la comemorarea a 111 ani de la scufundare, vom reveni cu o documentare despre câteva obiecte care au fost descoperite pe epavă și poveștile lor. Va urma!

Textul integral în online

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Este editată de LITERA

© Fictiunea OPTm

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503

